

drugih narodov drugače ocenili (primeri bitko na Grobniškem polju). Očitnega zavijanja ali pretiravanja pa v knjigi ne najdeš. Tuptam se nahaaja pač tudi kaka pomota, n. pr. na str. 48., da se pri Novigradu zaliva Mariča (mesto: Mirna), na str. 49. bi morala biti pisana »rička kod Dubrovnika« z velikim R, ker je tu lastno ime; na str. 53. bi moral biti omenjen med hrvaškimi zalivi tudi Kvarner; na str. 57. ni omenjeno, da je Pazin »glavni grad v Istri« itd.

Jemeršičeva knjiga je eminentno praktične vrednosti ne le za vsakega Hrvata, nego tudi za vse prijatelje hrvaškega naroda. Slovence bo zanimala zlasti novejša hrvaška zgodovina, ki obsega več nego polovico vse knjige, n. pr. Borba Hrvatov proti Madjarom od l. 1792. naprej. Zelo poučno je V. poglavje o hrvaški naobrazenosti in knjiševnosti in še posebej oddelek o lirizmu (str. 352.—401.). VI. poglavje o hrvaškem državnem pravu je bolj polemično, zlasti od l. 1866. naprej, pa je potrebno, da neti individualno zavest med narodom. Pa saj je tudi Slovencem potrebno, da se pouče o »hrvaškem saboru«, o svobodnih novinah, o odvisnosti hrvaških uradnikov itd.

Iz tega vsakdo lahko spozna, da je Jemeršičeva knjiga tudi za Slovence zelo poučna in celo potrebna tistim, ki večkrat s Hrvati občujejo. Prepričan sem torej, da tudi Slovenci prav radi po njej sežejo, in upam, da jim je ni treba še dalje priporočati. Želel bi le, da bi se tudi med Slovenci pojavil prav kmalu tak popularen pisatelj, ki bi znal tako jedrnat in tako mikavno opisati naše demovine, kakor je Jemeršič hrvaško.

S. R.

Hrvatske narodne pjesme. Skupila i izdala Matica hrvatska. Odio prvi. Junačke pjesme (Muhamedovske). Knjiga treća. Zagreb. 1898. Tisak K. Albrechta. (Jos. Wittassek). V. 8°. 672 str.

Očkar je bil Vuk Stefanović Karadžić izdal srbske narodne pesmi, ki so raznesle slavo srbskega narodnega pesništva po vsem civilizovanem svetu, so izdali mnogobrojni srbski in hrvaški zbiratelji narodnih umotvorin debele in tanke knjige, polne pesniškega blaga, in vendar je kazno, da so vroča tega narodnega pesništva neizčrpna. Hrvaška Matica je podvzela ogromno delo, izdavat narodno blago, ki ni še nikjer tiskano. Pri tem jo je vodila misel, podati hrvaškemu narodu lepo knjigo, s katero se bode pa vsajel okoristiti tudi učeni svet. Zamolčati nočemo, da jo je vodila pri tem podjetju tudi želja, priboriti hrvaškemu imenu ono slavo, katero je prčhavilo Vukovo izdanje imenu srbskemu. Matica hrvaška je izdala desedaj tri debele knjige junaških pesmi, ač te pesmi so le majhen del ogromnega gradiva, katero hrani Matica v svojem arhivu učnjakom na znanstvene uporabo.

Leta 1887. in 1888. je pridobila Matica hrvaška tudi bosanske muhamedovec za nabiranje narodnih pesmi, in izberek tega gradiva ponuja ravnokar razposilani tretji zvezek narodnih epskih pesmi. V predgovoru je orisana s kratkimi potczami povest tega zbiranja, ki je pribralo 320 muhamedovskih pesmi (290 junaških, 30 ženskih) v 255.000 stihih. Štiri pesmi imajo po več nego 3000 do 4000 stihov. Zatem so prikazani pevci — 17 jih je — in štiri spoznaš lahke po licu, ker ima knjiga štiri podobe: Mehmeda Kolak-Kolakovića, Saška Vojniković-Pesića, Ibra Topića in Bećira Islamovića. Od XXXIV. — LVI. strani so opisane pesmi po njih vsebini, jeziku in estetički vrednosti. — Potem je našajeno 25 celih pesmi (1.—548. str.), v dodatku pa onoliko enakeimnih poglavij, v katerih so zgodovinske beležke in v izvadku vsebine drugih podobnih pesmi in varijante. — Natiskanih je vse vkup 25 celih, 31 v izvadku, in 24 jih

je v dodatku samo omenjenih. — Vse hvale vreden je »Tolmač turških in inih nepoznanih besed«, kjer je vsaka turška beseda, katerih seveda v muhamedovskih pesmih vse mrgoli, razložena in tako užitek teh pesmi omogočen tudi onim, ki jim turške besede niso znane. Saj so celo krščanske pesmi srbske in hrvaške, pa celo prozajske knjige, tako polne turških tujih besed, da preplašijo čitatelja, ki bi inače rad užival lepo knjigo v lepem jeziku.

Kot kuriozum navajam iz tolmača besedo »Kranjac -njca«, kakor vlah, obćenito ime m. kristjan, kaur brez razlike cerkve in narodnosti; zato: kranjci principovci (= vojaki princa Evgenija), ungjurovci (= Ogri). Pri Karabegoviću je Kranjec ono, kar »Nemec« itd.; Kranjad, -i, Kranjadija, -e skupno ime od Kranjec; kranjska zemlja, v kateri Kranjci, t. j. kristjani prebivajo. — Iz tega se vidi, da so muhamedovskim Bosancem »Kranjci« = Švabe, t. j. kristjani brez razlike narodnosti. Tudi Srbom rabi ime »Kranjac« pogrdno in znači vsakega tujca. Bližnji Hrvatje imenujejo vsakega prekohrvaškega Slovence »Kranjca«, in šele pri Slovencih dobiva ime »Kranjec« značenje stanovnika kronovine kranjske. Za značenje »Kranjca = Nemca« se spominjam, da je l. 1870., ko je bila vojska med Nemci in Francozi, nekdo poročal iz Hrvaške, ako se ne motim v »Slov. Narodu«, da ga je vprašal neki seljak: »Je li istina, da se Kranjci tuku s Francozi?« Ta različni geografski obseg imena »Kranjec« me spominja na slično omejitev imena »Dolenjec«. Obćenito imenujemo »Dolenjce« vse Kranjce južno od Ljubljane, a čim niže greš, tem bolj se krči geografski obseg tega imena, ker se vsi branijo biti Dolenjci in imenujejo vsi tako samo one, ki žive niže od njih proti jugu.

R. P.

Objavljenje, spjevao Milivoj Strahinić. Dio I. Rijeka. Tiskarski i litografski zavod Emidija Mohovića nakladnika. 1899. 8°. Ta prvi del »Objavljenja« je izšel vprvič v dubrovniškem »Slovincu« l. 1883. v cirilici, sedaj pa ga je izdal pesnik v latinici, razširil in izgladil. Celo delo stoji na Reki 3 gld., izven Reke 3 gld. 60 kr. Vse knjigarnice sprejemajo naročila. Knjiga je posvečena dru. Peru Čingriji. Pesem je spevana v tercinah ter je didaktične naravi. Jezik lep, gladek in lahko umljiv, vsebina zanimiva. V obliki Dantejeve »Božanske komedije« se opeva zgodovina Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov.

R. P.

Petrizzeva »Zbirka slovenskih narodnih pesmi za citre« je izšla v zalogi J. Giontinija v Ljubljani v 3 ličnih zvezkih po 60 kr. Vsak zvezek obsega 10 slovenskih narodnih pesmi, prirejenih prav čedno za igro na citrah. Vsaki pesmi je podloženo besedilo. S to zbirko so dobili citraši to, kar so klaviristi pred kratkim dobili z Gerbičevo zbirko slovenskih narodnih pesmi: vrsto narodnega blaga za svoj instrument. Ker so vse pesmi plemenite vrednosti, služi zbirka v diko naši narodni pesmi, in zato bo vsekdar in povsod dobrodošla. Lepi ti trije zvezki razširijo in utrdijo ljubezen do domače glasbe; in zato jih priporočamo toplo vsakemu, tudi razvajenemu tujcu.

